

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

«ӨМІРЗАҚ СҰЛТАНҒАЗИН АТЫНДАҒЫ ҚОСТАНАЙ МЕМЛЕКЕТТІК
ПЕДАГОГИКАЛЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ» ШЖҚ РМК

«БЕКІТЕМІН»

Өмірзақ Сұлтанғазин атындағы
Қостанай мемлекеттік
педагогикалық университетінің
ректор міндетін атқарушы

_____ Г. Мусабекова

«__» _____ 20__ жыл.

**ЭЛЕКТРОНДЫҚ ОҚУ БАСЫЛЫМДАРЫНА (ЭОБ) САРАПТАМА
ӘЗІРЛЕУ ЖӘНЕ ЖҮРГІЗУ БОЙЫНША
ЕРЕЖЕЛЕР**

П ҚМПУ 67/03

Көшірме	Код	Басылым	Әзірлеген	Келісілді	Келісілді
	П ҚМПУ 67/03	бірінші	Чернявская О.М. Радченко П.Н.	Мусабекова Г.А.	Кадыржанова Б.Б.

	«Ө. Сұлтанғазин атындағы Қостанай мемлекеттік педагогикалық университеті» ШЖҚ РМК	Күні: .04.2020 г.	бірінші
	Электрондық оқу басылымдарына (ЭОБ) сараптама әзірлеу және жүргізу бойынша ережелер	П ҚМПУ 67/03	8-ден 2 бет

1. ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР

1.1. Қолдану саласы

Осы ереже электрондық оқу басылымдарына қойылатын жалпы талаптарды және олардың құрамына, функцияларына, мазмұнына, оқыту элементтеріне, ресімделуіне, құжаттамаларына және шығу мәліметтеріне қойылатын талаптарды, сондай-ақ құру мен сараптама тәртібін айқындайды.

1.2. Нормативтік сілтемелер

Осы Ережелер Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамаларға сәйкес дайындалды:

- Білім туралы. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі N 319 Заңы.
- Білім берудің тиісті деңгейлерінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы №1080 Қаулысы.
- Қашықтықтан білім беру технологиялары бойынша оқу процесін ұйымдастыру ережесін бекіту туралы. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2015 жылғы 20 наурыздағы № 137 бұйрығы;
- ҚР СТ 34.014-2002. Ақпараттық технология. Автоматтандырылған жүйелерге арналған стандарттар кешені. Терминдер мен анықтамалар.
- ҚР СТ 1087-2002. Бағдарламалық құжаттаманың бірыңғай жүйесі. Пайдаланушы нұсқаулығы. Құрамына, мазмұнына және безендірілуіне қойылатын талаптар.
- ҚР СТ 34.017-2005. Ақпараттық технологиялар. Электронды басылым. Электрондық оқу басылымы.

2. ТЕРМИНДЕР МЕН ҚЫСҚАРТУЛАР

Электрондық басылым (ЭБ): бағдарламалық басқару және құжаттама құралдары бар сандық, мәтіндік, графикалық аудио, бейне және басқа да ақпараттың жиынтығы және кез келген электрондық ақпарат тасығышта орналастырылуы немесе компьютерлік желіде жариялануы мүмкін.

Электрондық оқу басылымы (ЭОБ): оқытуды автоматтандыруға және білімді бақылауға арналған және оқу курсына немесе оның жеке бөліктеріне сәйкес келетін, сондай-ақ оқу траекториясын таңдауға мүмкіндік беретін және оқу жұмыстарының әртүрлі түрлерін қамтамасыз ететін электрондық басылым.

Электрондық оқулық (ЭО): оқу курсын немесе оның бөлімін жүйелі түрде баяндайтын және Мемлекеттік орган беретін басылымның осы түрінің ресми мәртебесіне ие электрондық оқу басылымы.

Электрондық оқу құралы (ЭОҚ): оқу курсының аса маңызды бөлімдерін қамтитын электрондық оқу басылымы, сондай-ақ есептер жинағы, анықтамалар, энциклопедиялар, карталар, атластар, оқу экспериментін өткізу бойынша нұсқаулар, практикумға, курстық және дипломдық жобалауға нұсқаулар және т.б., Мемлекеттік орган беретін басылымның осы түрінің ресми мәртебесіне ие.

3. ЭЛЕКТРОНДЫҚ ОҚУ БАСЫЛЫМДАРЫНА ҚОЙЫЛАТЫН ТАЛАПТАР

3.1. Жалпы талаптар:

3.1.1. ЭОБ өмірлік циклінің барлық кезеңдерінде авторлық құқықтарды қорғау саласындағы Қазақстан Республикасының заңнамасын сақтау.

3.1.2. Оқытатын пәндердің қазіргі ғылыми-әдістемелік деңгейіне, қолданыстағы мемлекеттік білім беру стандарттарының талаптарына сәйкестігі, білім беру технологияларындағы жаңа үрдістерді есепке алу.

3.1.3. Электрондық қашықтықтан оқыту технологияларын қолдану арқылы оқыту кезінде барлық оқыту нысандары шеңберінде ЭОБ қолдану мүмкіндігі.

3.1.4. ЭАБЖ оқу мақсаттарына қол жеткізуге тікелей сәйкес келмейтін, яғни оқу курсының мазмұнына қатысы жоқ және пайдаланушының назарын аударатын ақпаратты қамтымауы тиіс.

	«Ө. Сұлтанғазин атындағы Қостанай мемлекеттік педагогикалық университеті» ШЖҚ РМК	Күні: .04.2020 г.	бірінші
	Электрондық оқу басылымдарына (ЭОБ) сараптама әзірлеу және жүргізу бойынша ережелер	П ҚМПУ 67/03	8-ден 3 бет

3.1.5. ЭОБ-да интерфейс көрнекі, түсінікті, бір мәнді болуы және пайдаланушының дұрыс емес іс-әрекетіне жол бермеу және оған интерактивті режимде қарым-қатынас жасауға мүмкіндік беру үшін жалпы ЭОБ және оның жекелеген бөліктерінің жұмыс істеу логикасын түсінуге ықпал ететін түрде ұсынылуы тиіс.

3.1.6. ЭУЖ жұмысында келесі функциялар іске асырылуы тиіс: деректерді қорғау; навигация; мазмұнды қарауды ұйымдастыру; оқыту траекториясын анықтау; оқыту және білімді бақылау; тестілеу; статистикалық есеп.

3.2. Электрондық оқу басылымдарының құрамына қойылатын талаптар.

3.2.1. ЭОБ құрамына: титул парағы, мазмұны, негізгі мәтін, утилиттер, көмекші және құжаттама кіруі тиіс.

3.2.2. ЭОБ титулдық парағында Шығыс мәліметтері орналастырылуы тиіс.

3.2.3. ЭОБ мазмұнында оқытудың барлық құрылымдық бірліктерінің құрылымы мен атаулары көрсетілуі тиіс.

3.2.4. Негізгі мәтін мазмұнда оның мақсаттары мен міндеттеріне қатысты оқу материалының барлық көлемі болуы тиіс және ол бойынша білімді қорытынды бақылау жүргізілуі тиіс. Оқу материалын баяндауда ғылыми терминологияны пайдалану керек және ол түсінікті, дәл, толық және қарама-қайшы келмейтін болуы тиіс.

3.2.5. Утилиттер статистикалық деректерді беру, мазмұнын қарауды ұйымдастыру және оқу траекториясын анықтау үшін тағайындалған, сондай-ақ оқу үшін, ағымдағы, аралық, бақылау және қорытынды тестілеуді өткізу үшін арналған.

3.2.6. Көмекшіде ЭОБ-мен жұмысты басқару бойынша ақпарат болуы тиіс, оған ЭОБ іске қосылған сәттен бастап ену мүмкіндігі болуы қажет.

3.3. Электрондық оқу басылымдары мазмұнының құрылымына қойылатын талаптар.

ЭОБ контенті оқытудың үш деңгейлі семантикалық бірліктеріне бөлінуі мүмкін: 1 - деңгей - Модульдер; 2 - деңгей-блоктар; 3-деңгей-сабақтар немесе сабақтар.

3.3.1. Модуль оқытудың ірі құрылымдық бірлігі болып табылады және блоктан блокта ақпараттың көлемі мен мазмұнының өсуі бойынша мағыналық байланысы бар логикалық байланысқан блоктардың жүйелігінен тұрады.

3.3.2. Блок оқытудың орташа құрылымдық бірлігі болып табылады және сабақтан (сабақтан) сабаққа (сабаққа) ақпараттың көлемі мен мазмұнының өсуі бойынша мағыналық байланысы бар логикалық байланысқан сабақтар (сабақтар) жүйелерінен тұрады.

3.3.3. Сабақ немесе сабақ оқытудың ең төменгі құрылымдық бірлігі болып табылады және оқытудың бірнеше элементтерінен тұрады. Сабақта оқытудың міндетті элементтері теориялық материал, мысалдар, тапсырмалар, сұрақ-жауаптар және тесттер болуы тиіс. Оқытудың міндетті емес элементтері анықтамалық, графика, аудио және бейне болуы мүмкін, олар оқу ақпаратын ұғынуға, зерделеуге, есте сақтауға және ақпараттық тығыздықты қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

3.3.4. Мазмұны талаптарға сәйкес ұсынылады:

- теориялық материал тандалған оқу курсы бойынша өзекті ақпаратты қамтуы тиіс және алдыңғы сабақтарда алған білімдерін қайталамай, өз бетінше зерделеу, тапсырмаларды орындау және білімді бақылаудан өту үшін жеткілікті болуы тиіс;

- мысалдар жаттығуларды орындау, есептерді шешу, сұрақтарға жауаптарды қалыптастыру және т. б. түрінде теориялық материалдың жекелеген маңызды аспектілерін егжей-тегжейлі талдауды қамтамасыз етуі тиіс;

- тапсырмалар зерттелетін объектілердің, үдерістер мен құбылыстардың ішкі байланыстарын анықтауға, әртүрлі сыртқы әсерлер кезінде олардың функционалдық сипаттамаларын зерттеуге және жаттығуларды орындау мен міндеттерді шешудің практикалық дағдыларын игеруге бағытталуы тиіс. Тапсырмалардың тұжырымдамалары орындалатын іс-әрекеттер тәртібінің, сондай-ақ күтілетін нәтижелерге және оларды ұсыну нысанына қойылатын талаптардың түсіндірмелерімен сүйемелденуі тиіс.;

- сұрақтар-жауаптар білімді меңгеруге және практикалық жұмыстарды орындау дағдыларын меңгеруге бағытталуы тиіс;

- тестілер сұрақтар мен жауаптар нұсқаларын қамтуы тиіс. Тесттер дұрыс жауап таңдау кезінде қарапайым болжау әдісін болдырмау үшін олардың мазмұнын түсінбестен жауап беруге

	«Ө. Сұлтанғазин атындағы Қостанай мемлекеттік педагогикалық университеті» ШЖҚ РМК	Күні: .04.2020 г.	бірінші
	Электрондық оқу басылымдарына (ЭОБ) сараптама әзірлеу және жүргізу бойынша ережелер	П ҚМПУ 67/03	8-ден 4 бет

болатын сұрақтардың болмауы тиіс. Білім алушы оқу материалын терең білгенде ғана дұрыс жауап таба алуы үшін өз мазмұны бойынша дұрыс жауаптар дұрыс жауаптарға жақын болуы тиіс;

- анықтамада оқу материалына қатысты мәтіндік, кестелік, графикалық және басқа да оқу-әдістемелік мәліметтер, сондай-ақ жаттығуларды орындау, тапсырмаларды шешу және эксперимент жүргізу, курстық, дипломдық және басқа жұмыстарды дайындау бойынша ережелер мен нұсқаулар болуы тиіс;

- графика, аудио және бейне оқу курсына оқылатын объектілердің, процестер мен құбылыстардың аса маңызды жақтары мен жай-күйін ашу және көрсету үшін қажетті қосымша дидактикалық материалдарды ұсынуға арналуы тиіс.

3.4. Электрондық оқу басылымдарын ресімдеуге қойылатын талаптар

3.4.1. ЭОБ безендіру оқу материалын оны оңай меңгеру үшін эстетикалық және ыңғайлы ұсынуға ықпал етуі тиіс. Сонымен қатар, мәтіндік материалдың көлемі білім алушыны шаршатпауы үшін сөздер саны шектеулі болуы тиіс.

3.4.2 ЭОБ беті әр түрлі қаріптердің санын аз мөлшерде қамтуы тиіс.

3.4.3 ЭОБ-дағы түстер ақпараттың шектелген қабылдауын қамтамасыз етуі керек және материалды эстетикалық және жеңіл түрде ұсынуға көмектесуі тиіс:

- ашық мәтінді қараңғы фонда пайдалану тек оның анық көріну жағдайында ғана мүмкін болады, барлық мәтінді қалың қаріппен ресімдеу арқылы қол жеткізуге болады;

- көбінесе мәтіндік ақпараты бар беттердің фоны ашық түсті болуы тиіс. Қара фон ешқандай жағдайда енгізуге болмайды. Қаріп түсі стандартты қара немесе қара көк болуы керек. Қызыл қаріп кейбір тақырыптар мен ең маңызды ақпаратты таңдау үшін ғана рұқсат етіледі.

3.4.4 негізгі мазмұнда абзацтар үлкен болмауы тиіс, бұл оқу материалын көзбен қабылдауды жеңілдетеді.

3.4.5 ЭОБ-да графиктер көмекші мәнге ие болуы және оқу материалын жеңіл меңгеруге ықпал етуі тиіс. Ұлттық және мәдени ерекшеліктерге байланысты діни, саяси және басқа да материалдарды жариялау кезінде суреттерді өте мұқият таңдау қажет. Аудио, бейне материалдар білім алушының қалауы бойынша негізгі мазмұн контекстінде қосылуы тиіс.

3.5. Электрондық оқу басылымдарының құжаттамасына қойылатын талаптар

3.5.1. ЭОБ құжаттамасы орнату және жұмыс жасау бойынша нұсқаулықты, пайдаланушыға арналған нұсқаулықты, мазмұн- нұсқаулығын қамтуы тиіс.

3.5.2. Орнату жөніндегі нұсқаулықта ЭОБ орнату тәсілдерінің сипаттамасы болуы тиіс. Онда жабдыққа және арнайы драйверлерге қойылатын талаптар туралы ақпарат болуы керек, егер олар қажет болса. Ақпарат анық, сығылған және жеткілікті болуы тиіс. Нұсқаулықта ЭОБ қалай орнатылатыны және ЭОБ қалай іске қосылатыны көрсетіледі. Барлық нұсқаулар пайдаланушыларға сұрақтарсыз нұсқауларды орындау мүмкіндігін қамтамасыз ету үшін дұрыс және дәл болуы тиіс. Нұсқаулар арнайы компьютерлік білімі жоқ пайдаланушыға түсінікті болуы тиіс және жаргондарды пайдаланбауы тиіс. Егер деректер генерацияланатын болса, онда резервтік көшірмелерді жасау рәсімдері міндетті түрде сипатталуы тиіс.

3.5.3. Пайдаланушы нұсқаулығында мазмұн мен көмек сияқты онымен жұмысты жеңілдететін жалпы қабылданған бөлімдер болуы тиіс. Нұсқаулықта пайдаланушылар ЭОБ іске қосу бойынша жұмысты тез бастау үшін басшылықтың негізгі сәттерінің сипаттамасы болуы тиіс қысқаша анықтамалық нұсқаулық болуы тиіс. Пайдаланушы нұсқаулығында көмек туралы барлық мүмкін болатын ақпарат деректер; Пошта мекен-жайлары, электрондық пошта, желі мекен-жайлары, телефондар және басқа да деректер берілуі тиіс.

3.5.4. Аннотация барлық қажетті шарттар туралы Кіріспе ақпараты бар оқытудың нақты мазмұнына, оқытушы ЭОБ мазмұнын тез бағалай алатын және арнайы оқыту мақсаттары үшін қаншалықты сай келетіндігін анықтайтын қысқаша мазмұнға жатады.

3.5.5. Басқа көздер пайдаланушы нұсқаулығындағы өзге материалдарға сілтемелер болып табылады. Сілтемеде көрсетілген барлық материалдар осы Нұсқауға енгізілуі немесе Internet желісінде оңай қол жетімді болуы тиіс.

	«Ө. Сұлтанғазин атындағы Қостанай мемлекеттік педагогикалық университеті» ШЖҚ РМК	Күні: .04.2020 г.	бірінші
	Электрондық оқу басылымдарына (ЭОБ) сараптама әзірлеу және жүргізу бойынша ережелер	П ҚМПУ 67/03	8-ден 5 бет

4. ЭОБ ҚОРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ ЖӘНЕ ОНЫ САРАПТАУ

4.1. ЭОБ әзірлеушілер

ЭОБ әзірлеуді ҚМПИ оқытушылары мен қызметкерлері, оқытушылардың шығармашылық ұжымы, сондай-ақ ұжымдар құрамына бөгде орындаушылар кіргізе отырып жүзеге асыра алады.

4.2. ЭОБ-ға рецензиялау және сараптау

4.2.1. ЭОБ сапасын қамтамасыз ету үшін кешенді сараптамаға жіберіледі, ол осы Қағидалардың 3-тармағына сәйкес мазмұндық, оқу-әдістемелік, бағдарламалық-техникалық және дизайн-эргономикалық құрамдастарды қамтиды.

4.2.2. Сараптаманың мазмұндық құрамдас бөлігі мазмұнның өзектілігін және қолданыстағы мемлекеттік білім беру стандартына сәйкестігін, пәндік саладағы мағыналық мазмұнның ғылыми деңгейі мен толықтығын анықтайды.

4.2.3. Сараптаманың оқу-әдістемелік құрамы әзірлеудің әдістемелік деңгейін, ЭОБ инновациялық сапасын анықтайды: интерактивтілік және мультимедиа дәрежесі, модульдік көп деңгейлі тәсіл, моделдеу, нақты және/немесе елестететін объектілерді аудиовизуалды бейнелеумен тренинг.

4.2.4. Сараптаманың дизайн-эргономикалық құраушысы ЭОБ психологиялық, эргономикалық және көркемдік сапасын бағалайды.

4.2.5. Сараптаманың бағдарламалық-техникалық құраушысы УЭИ-ның бағдарламалық өнім ретінде жұмысқа қабілеттілігін және оның әр түрлі конфигурациялы аппараттық-бағдарламалық кешендермен үйлесімділігін анықтайды; қабылданған стандарттарға және ұқсас өнімдердің қазіргі заманғы техникалық деңгейіне сәйкестігін бағалайды; пайдаланушының қате және дұрыс емес іс-қимылдарына тұрақтылығын анықтайды.

4.2.6. Дизайн-эргономикалық және бағдарламалық-техникалық құрамдауышты оқу және әдістемелік жұмыс бойынша Сараптау комиссиясы тағайындаған IT-технологиялар саласындағы маман бағалайды.

4.2.7. Бастапқыда ЭОБ жобасы оқу басылымдары үшін қабылданған тәртіпке сәйкес жұмыс орындалған кафедраның алдын ала сараптамасынан өтеді. Кафедра, факультеттің әдістемелік бюросы оң шешім қабылдаған жағдайда ЭОБ жобасын институттың оқу және әдістемелік жұмысы бойынша Сараптау комиссиясы қарайды. Институт Ғылыми кеңесінің оң шешімінен кейін ЭОБ жобасы авторлық құқық алу үшін Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің Зияткерлік меншік құқығы комитетіне жіберіледі және оқу процесінде көмекші оқу материалы ретінде пайдаланылуы мүмкін.

5. ЖАУАПКЕРШІЛІК

5.1. Авторлық құқықтарды қорғау және қорғау мәселелері Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңдарымен белгіленеді.

5.2. ЭОБ-да ұсынылған ақпараттың нақтылығы үшін, әзірлеуші жауапты болады.

5.3. ЭОБ әзірлеушіде, кафедрада, институт серверінде электронды түрде сақталады.